

EL CAMÍ L'ARROMIU

El camin romieu/ camí l'Arromiu és el nom occità del camí dels romans en el sentit "d'aquells que van a Roma".

L'any 313 d. de C., l'emperador Constantí acorda la llibertat de culte amb l'edicte de Milà. Vint anys després, fidels d'Aquitània es dirigeixen cap a Roma, ciutat de la cristianitat; serà la primera relació coneguda del pelegrinatge. Per extensió, el terme romieu ha esdevingut un terme genèric per designar els pelegrins.

Dins l'Aude, retrobem una part d'aquest camin romieu però també del camí de Sant Jaume de Compostel·la. (camín sancti Jacobi).

Els intercanvis comercials que daten de l'Antiguitat, en particular pel que fa als metalls, prenen aquesta via que permet l'accés als ports més grans: Béziers (Besiers), Agde, Narbona així com l'enllaç amb l'Atlàntic o amb les factories britàniques.

Chapelle Saint-Symphorien d'Agde, Aude(II)

Source : Dossier de presse Camins 2019

1. Les vies romanes

Paul-Marie Duval - *Publications de l'École Française de Rome* Any 1989 116 pp. 739-756

Funcions i ús de la via gal·loromana

L'ordenació de les vies implicava una certa varietat d'aspecte. L'amplada oficial era de tretze metres com a màxim quan aquestes travessaven les ciutats; de cinc a vuit metres al camp; sembla que l'amplada corrent era de sis metres. Pel que fa a les voreres, es reservaven els enllosats per les ciutats i els seus voltants. Es distingien:

- **La via**, feta per dos carros que circulaven de cara,
- **Yactus**, de simple circulació
- **L'iter feta pel vianant**, el cavaller o la llitera

Tres amplades reconegudes oficialment, base de la jerarquia d'aquesta xarxa imperial. Hi havia vies dobles, i fins i tot de triple circulació amb vorera axial.

D'altra banda, la varietat dels vehicles gals només era igualada per la seva notable qualitat.

Poble de planes i de boscos, els Celtes havien conservat dels seus orígens nòmades una tècnica de la fabricació de carros i de la carrosseria tan superior a la del món mediterrani que els italians van imitar gairebé tots els seus vehicles, amb els seus noms. El nom francès "char" (amb tots els seus derivats: charrue, charron, chariot, etc.) ve del gal car-rus, i no del llatí currus; el nom "charpente", del gal carpen-tum, carretó amb quatre rodes proveït d'un "bâti": una mena de casa que roda.

La paraula d'argot "bagnole" ve del nom de la "benne" o "banne", en gal bena, una mena de cotxe-cistell amb dues rodes. Petorri-tum, cotxe amb quatre rodes, és una paraula celta.

La via d'Aquitània és la més estructurada; no obstant això la via Tolosana, denominada més tard camí d'Arles o camin romieu, constitueix sens dubte una via romana.

2. Els grans pelegrinatges europeus i francesos

De camí a Roma es trobaven Arles i Saint Gilles (Sant Geli), que foren llocs importants de pelegrinatge d'ençà l'alta edat mitjana, com ho eren Saint Guilhem le Désert (Sant Guillem del Desert) i Tolosa.

El « Codex Calixtinus », obra escrita per Aimery Picaud pels volts del 1140, considerat com la primera guia del pelegrinatge, no descriu un itinerari sinó que recomana la visita de llocs sants.

Després d'Arles i de Saint Guilhem le Désert (Sant Guillem del Desert), convida a anar fins a Saint Tibéry (Sant Tiberi) i a Tolosa: es pot endevinar el pas necessari pel Minervois (Menerbès) per arribar dins aquestes dues destinacions. L'arribada a Tolosa ja permetia l'obtenció de gràcies i indulgències pel pelegrí, fins i tot per aquell que no podia continuar el seu viatge.

3. L'itinerari del camin romieu en Terres d'Aude

E. Griffe dins les Vieilles routes du Pays Audois (2), descriu el camí l'Arromiu o camí de Sant Jaume :

El camí l'Arromiu o camí del pelegrins :

« Al nord de la via romana (via d'Aquitània), existia una altra ruta probablement més antiga, que anava de Béziers (Besiers) a Castelnaudary (Castellnou d'Arri) sense passar per Narbona ni per Carcassona. »

El traçat del camí l'Arromiu precisa : « La ruta moderna que va de Béziers (Besiers) a Carcassona ha pres el traçat del camí l'Arromiu des de Béziers (Besiers) fins a Homps (Omps). Així, abans d'arribar al pont de Cabezac prè de Bize (Bisa), l'antic camí passava lleugerament més al sud de la ruta actual: el cadastre el designa encara amb el nom camí l'Arromiu. »

Capelle de Félines-Minervois, Aude(II)

Source : Dossier de presse Camins 2019

4. L'itinerari del camin romieu al Minervois (Menerbès)

Capestang (Capestanh) : l'hospital Sant Jaume és l'edifici que simbolitza millor les desgràcies del temps. Certament la seva presència és més antiga i sabem que a partir de la meitat del segle XII aquests tipus d'institucions es van multiplicar al Biterrois per acollir o socórrer els pobres. Segurament era ben conegut pels pelegrins de Sant Jaume de Compostel·la. Va ser particularment valuós al segle XVIII. La malària es va desenvolupar dins les aigües pútrides de l'estany i va sembrar la desolació. La sobremortalitat va ser esfereïdora.

El camí l'Arromiu « entra » dins l'Aude per la comandància de Preissan, a prop d'Ouveillan (Auvellan), arriba a Argeliers (Argelièrs) pel lloc conegut com Sant Jaume (Saint-Jacques) « a prop del camin romieu ».

Continua per l'hospital de Cabezac (1327) amb el tram inscrit en el cadastre com camí romà (sent aquí « romà » una deformació de l'occità « romieu »), municipi de Bize Minervois (Bisa).

E. Griffe evoca l'hospital de Cabezac : « ...una butlla del papa Joan XXII del 5 de desembre 1327 ens ensenya que hi havia a Cabezac un hospital confiat als canonges regulars de la congregació de Sant Ruf de Valence : hospitale de cabessaco ordinis sancti augustini, Narbonen. Diocesis consuetum per canonicos Sancti Rufi gubernari Valentinen, dispositionem pertinens ». Veiem l'interès d'aquest text que ens revela un dels hospitals establerts als voltants del nostre camí l'Arromiu i on els pelegrins de Sant Jaume de Compostel·la podien fer una parada.

Poc després, el poble de Pouzols-Minervois (Pòsols de Menerbès) posseeix 3 ponts romieus sobre un camí inscrit en el cadastre amb el mateix nom ; cementiri i església Sant Esteve feta ruïnes pel Príncep Negre l'any 1355 i hospital de La Caritat fundat, com Capestang (Capestanh) i Homps (Omps), per l'Ordre de Sant Joan de Jerusalem (1142) ; l'alberg de peatge del Coq d'or situat sobre el camí romieu i que pertany al Senyor de Lathenay (1528) i on es percebia la « leude » : dret de peatge entre les abadies (plànols terres-tres i compoix (mena de cadastre rudimentari) dels segles XV i XVI que representen el camí romieu).

Arriba a Homps (Omps) : la seva comandància i la seva església-hospital Sant Miquel edificades, tal i com hem vist abans, per l'Ordre hospitaler de Sant Joan de Jerusalem.

Azille (Asilha) ha estat un lloc de trobada per després precipitar-se fins a Compostel·la i la seu d'un confraria de Sant Jaume activa fins al segle XVIII : capella Sant Jaume (dues estàtues del Sant, registre de pelegrins i bordons de cerimònia); presència d'una creu de Sant Jaume i una estàtua del Sant a l'exterior).

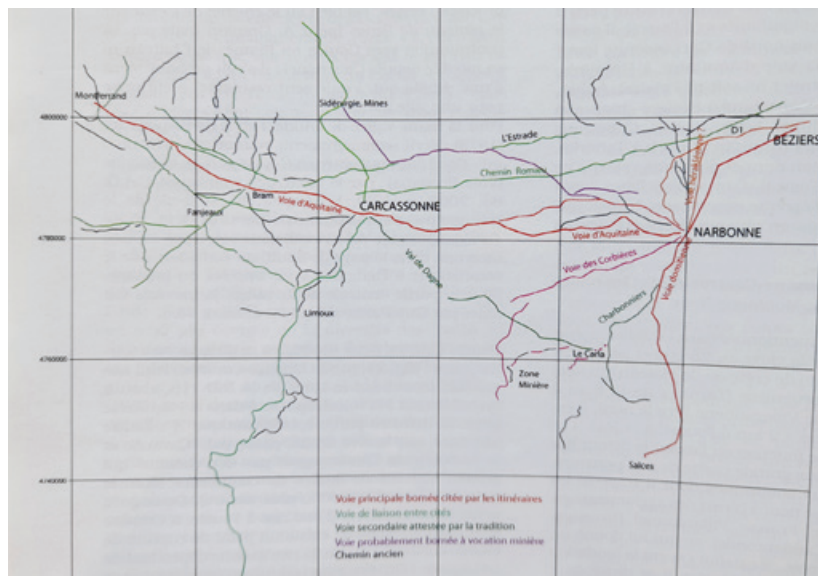
Rieux-Minervois (Rius de Menerbès) posseeix creus de Sant Jaume, un tresor amb un bust de Sant Jaume dins l'església heptagonal.

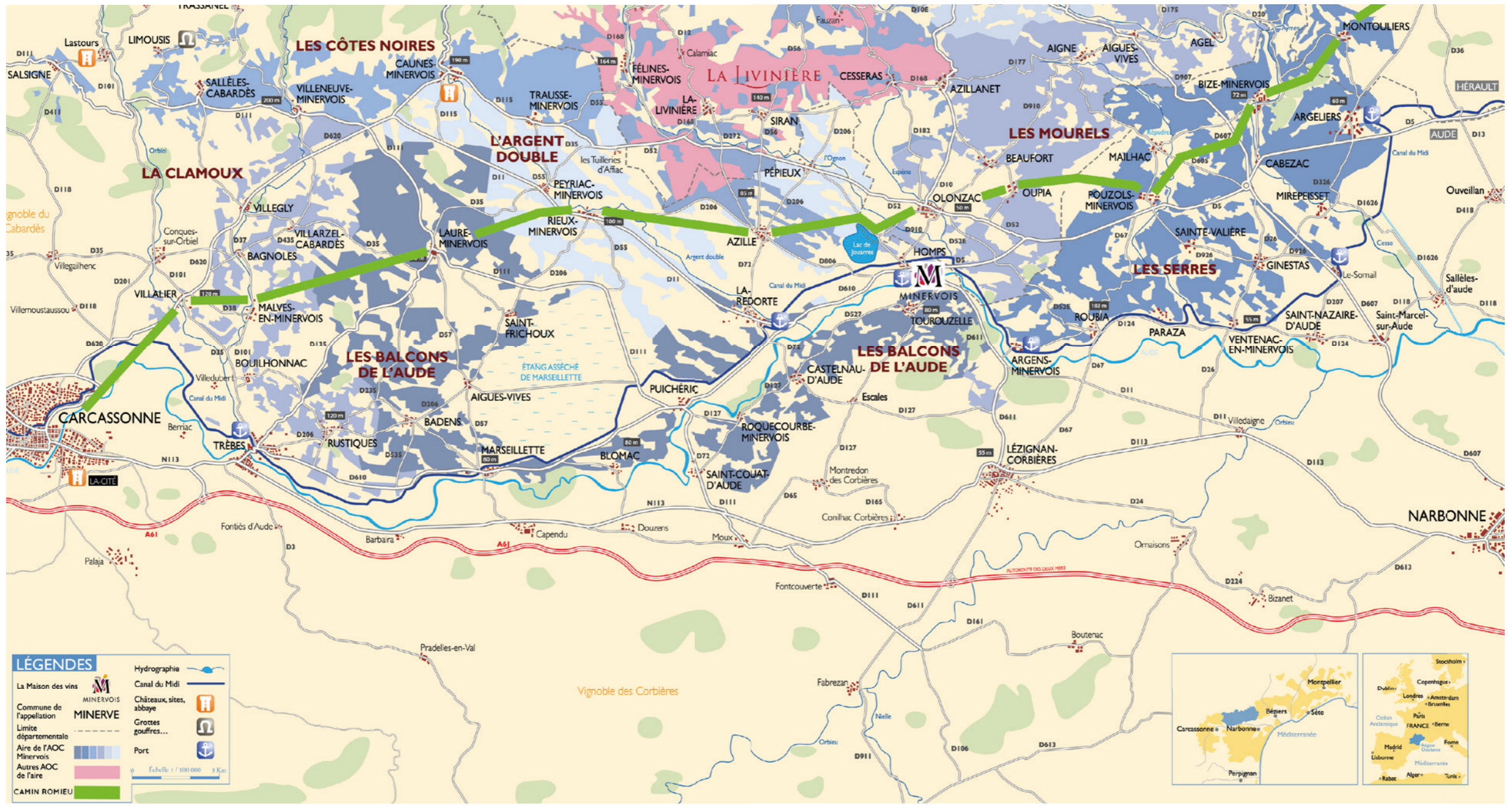
Peyriac-Minervois (Peiriac de Menerbès) conserva dins la seva església Sant Salvador una capella Sant Jaume que antigament estava reservada pels pelegrins. Aquesta capella té una estàtua de Sant Jaume i un altar ornamentat amb tres petxines inscrits dins la llista de Monuments Històrics. S'ha de destacar que Peyriac-Minervois (Peiriac de Menerbès) també era la seu d'una confraria de Sant Jaume i estava lligada a Douzens (Dosens) per les seves funcions hospitalàries. Laurant posseeix un tram de via inscrita en el cadastre com chemin des romieus : el domini Sant Jaume d'Albas amb una capella.

Source : Archives départementales

Source : Dossier de presse Camins 2019

El camin romieu continua després a través dels pobles de Saint Frichoux (Sant Frichós), Malves en Minervois (Malvas), Villalier (Vilalièr) i Villedubert (Viladubèrt).

Fonts: Associación CAMINS – 4 rue des écoles – 11 120 SAINTE VALIERE

Per aprofundir la vostra descoberta i descobrir les obres i animacions de l'associació, no dubteu en posar-vos en contacte amb Bernard CAUQUIL au 06 33 49 07 73 ou caminsminervois@orange.fr

Mairie de Homps
1, rue de la République
11200, Homps
Tél. : 04 68 91 22 07
www.mairiehomps.fr

Projet cofinancé par le Fonds Européen Agricole pour le Développement Rural
L'Europe investit dans les zones rurales